

Landskap: Småland Upptecknat av: folksam G. A. Hartman
 Härad: S. Möre Adress: Pellamåla skola, Vissefjärda
 Socken: Vissefjärda Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1943. Född år _____ i _____

St. affär: s. 1
 K. applikation från kyrkan. s. 1.
 M. ochning i ladugårdarna m. m. s. 1-3.

Ums 11. 2
 (76. 8. 3.
 d. u. F. 34.)

ACC. N:R M. 9164: 1.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVULMA Frågelista M. 2 (Staffan). (H. E. 3)
(L. U. J. 34)

Angående Staffan, så torde inte mycket finnas här att anteckna om detta, men några av frågepunkterna i listan kan jag dock besvara, t. ex. nr 3, 9 och 12.

3) Om att köra i kapp från kyrkan på juldagsmorgonen efter ottan minns jag från min barndom för c:a 45 år sedan. Vi hade från min hemby en mil till Vissefjärda kyrka, så jag minns att hästarna voro alldeles löddriga av svett, när bönderna kommo från ottan. Något namn på kappkörningen vet jag inte om, och seden är längesedan försvunnen. Det sades, att den bonde, som kom först hem, han skulle under året hinna med sitt arbete, särskilt skörden, före alla i byn.

9) Om mockningen i ladugårdarna på annandagens morgon, så förekom denna sed här i socknen i min tidiga barndom, men också denna sed är bortglömd för flera decennier sedan. Denna rengöring av ladugården kallades "bära ut julgubben". Som man vet skulle ju man endast uträtta de allra nödvändigaste arbetena under julhelgen, och man var den tiden inte så noga med hur djuren hade det. Hade man sålunda ej mockat under korna sedan julåftons förmiddag, så var det en försvarlig hög, "gubbe", under djuren. Naturligt nog var detta upptåg ett

ACC. N:R M. 9164:2.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

maskerat tiggeri. Det var endast ungdomar, manliga, som gävo sig ut på det skojet och detta för att få brännvin och mat i stugorna. I tidig otta gav man sig i väg, först till byns bönder och sedan, och man hann, till grannbyarna. Det gällde att vara snabba för att hinna få så många supar som möjligt. Efter välförrättat värv, som i själva verket blev allt annat än välförrättat allt efter som pojkarna inmundigat suparnas mångfald - man hade även med sig "lonneflaskor" att spåda på med - knackade man på hos bonden och väckte husfolket. Då var det för husbonden att sätta fram ett stopp brännvin, bröd och sovel, och mockarna ramlade i väg till nästa ställe eller hem till slut. Men det var inte på alla gårdar man fick något till livs, och då blev man arg och gjorde allehanda ofog. Hur som helst så voro bönderna ej trakterade av dessa nattliga besök i ladugårdarna. Var det en resolut och modig bonde, så kunde ungdomarna t.o.m. få åthutning efter noter. Efter en sådan minnesbeta togo de förbi den gården, när man en annan jul var ute för att "bära ut julgubben". Det berättas att på en gård fick man ingenting sedan man utfört "arbetet" i ladugården. I ilska häröver vände man om till ladugården, och då bar man

ACC. N:R M. 9164:3.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

inte blott tillbaka från gödselhögen, det man förut kastat ut från kornas bås, utan man bar in i fähuset hela dyngan, rev ner många lass hö från slindret och hävde till djuren, så att när husbonden på morgonen kom ut, stodo djuren upp till hornen i hans bästa ängshö, av vilket mycket var nedtrampat i dyngan inne i fähuset. Och på höränet på slindret hittade han en av kalvarna, som hade blivit uppburen dit av ynglingarna i förtreten. Sådant kan man ju kalla nidingsdåd, som om det skedde i vår tid skulle anmälas till åtal. Men ännu svårare hämnades ett pojklag på en snål bonde. Vid denna gården bar man gårdsbrunnen full av dynga, så att bonden mitt i smällkalla vintern fick besvär att ösa och rengöra brunnen, eller också, som hände på en annan gård, vräkte ner i brunnen en balja med spädbarnslappar, fulla med exkrement, andra skälmstycken och nidingsdåd att förtiga. Som väl var har denna julsed försvunnit. I denna gränstrakt mot Blekinge urartade annars vackra sedvänjor tydligen till att bli råa upptåg, och när ^{den} väl försvunnit, så har den dess bättre icke dykt upp igen.